

LÀM CHA

Thường khi, giữa câu chuyện êm đềm, Thu ngừng lại. Nàng gọi sẽ: "Anh!" và nhấc bàn tay chồng đặt lên bụng mình. Thảo hơi nghiêng đầu nghe ngóng. Bàn tay chàng chum chúm đặt theo đường tròn căng của bụng vợ. Chàng cảm thấy rõ một cục lồi chạy chạy dưới da người đàn bà rồi lặn đi đâu mất. Hai vợ chồng im chuyện, mỉm cười nhìn nhau.

Hồi lâu, Thảo nói: "Thằng cha bạo tợn nhỉ!". Chàng hơi có chút kiêu ngạo cảm thấy một mầm sống của mình đang nẩy nở xem chừng tốt tươi mạnh mẽ, trong lòng che chở và êm ái của người vợ yêu. Thu đáp: "Bé này rồi tha hồ mà nghịch". Những cựa quậy của bào thai làm nàng hơi khó chịu, như thể có cái gì xáo lộn trong ruột gan, có khi làm nàng đau nữa. Nhưng cùng một lúc, một niềm êm dịu ngọt ngào dâng lên trong nàng, cùng với tình mẹ vừa trỗi dậy lần đầu.

Hai người lại im lặng. Hai tâm hồn cùng rung động trong một ý nghĩ xinh tươi. Đứa con đầu lòng! Đôi vợ chồng son, ái tình còn mới như tờ giấy trắng, còn thơm mùi rượu ngọt và bánh cưới, đang đợi, không bồn chồn, không nóng nảy, một trẻ tí hon có cặp má hồng tươi như lòng vui của họ, và lời bập bẹ sẽ nói thay họ những tình ý yêu thương.

Đôi khi, Thảo tưởng tượng ra dáng điệu co quắp của đứa bé đang thành hình trong lòng mẹ. Chàng đã bắt đầu có cảm tình với cái mẫu người nho nhỏ, gầy gầy lấm lấm mà vẫn còn xa chàng bao nhiêu!

Thu đi qua thời thai nghén bình thường; nàng năng cử động, biết cương cái uể oải của người đàn bà mang nặng, để chăm sóc việc gia đình.

Một buổi trưa, sau bữa cơm, Thu bảo chồng: "Anh đưa em vào nhà thương. Có lẽ em đã đến kỳ". Hỏi ra Thảo mới biết Thu bắt đầu chuyển đau từ sáng. Về bình tĩnh của vợ khiến chàng đã không hề ngờ tới điều gì.

Chiều, Thảo đi làm về ghé vào nhà thương, thấy vợ đứng nắm tay trong cọc mùng, tóc rối trước trán, da mặt hơi xanh. Chàng biết vợ đang chịu một nỗi đau mãnh liệt. Vốn can đảm, Thu không kêu khóc, không rên rỉ, nhưng ngón tay nàng bấu chặt cọc sắt, trán toát mồ hôi lấm tấm, và Thảo nghe tiếng thở hổn hển mà nàng cố nén. Vâng lời cô đỡ, Thu không nằm, gượng đi lại để cho sự sinh nở dễ dàng. Chân không, nàng bước vờ vờ từ góc này sang góc nọ, vẻ ngờ ngạc, gầy giống như một người điên. Bỗng nàng gầy đôi người, vịn lên thành giường. Thảo vội tới đỡ ngang mình vợ, nói những lời khuyến khích. Thu gặt đầu và còn cố mỉm một nụ cười để an lòng chồng.

Bà dì Thảo và người chị của Thu túc trực trong phòng. Bà dì có vẻ bình thản. Bà ở nhà quê vừa lên. Bà đã dự nhiều đám đẻ. Con gái, con dâu, cháu gọi bác, gọi dì, nội ngoại xa gần, hễ sắp đến kỳ sinh nở lại nghĩ đến bà. Bà đợi ở nhà con cháu, chăm sóc cho đứa bé lọt lòng; khoảng vài mươi hôm một tháng, có người khác mời, bà lại xách nón ra đi, nói: "à, ra cái người An Nam mình hay dễ thực!".

Khoảng quá nửa đêm, Thảo bị đánh thức. Còn lơ mơ chưa tỉnh hẳn, chàng nghe tiếng bà dì nói từ ngoài cửa: "Sinh con trai rồi". Chàng vội nhảy ra khỏi giường, khoác áo đi vào nhà thương. Đêm phòng thủ buồn tênh. Phố tối om, điểm từng chạng xa một cái nón ánh sáng úp chụp xuống mặt đường. Khi Thảo đi vào trong vòng sáng, đôi vai vàng rực lên và chàng tỉnh hơn một chút. Những bóng trắng trắng nằm dài hai bên lối đi của nhà thương: đó là những người bệnh nhẹ nằm ngoài trời lấy gió. Thảo cố tìm xem trong mình có những cảm giác gì. Nhưng thần trí chàng, bị rút dây giữa giấc ngủ yên tĩnh, chưa thật tỉnh táo hẳn, và cảm giác cũng như còn mơ màng chưa dậy lên Chàng chỉ thấy hơi khó chịu vì cái nhức nhối làm nặng đầu, như chàng thường có khi thức khuya.

Ngôi nhà hộ sinh sáng choang đèn; ánh sáng làm cho tỉnh hẳn.

Thảo thấy vợ nằm trên giường, vẻ tỉnh táo và khỏe mạnh. Chàng nắm tay Thu; nàng mỉm cười đưa mắt về phía cái nôi. Thảo vạch cánh mùng: giữa những tã và gối trắng tươm, nổi một cái mặt tròn vạnh đỏ hồng to bằng nắm tay. Chị của Thu nói: "Nó sinh lúc hai giờ kém mười lăm. Cân được ba lô sáu".

Một niềm kiêu căng giãn bộ ngực vạm vỡ của chàng. Ba lô sáu, một đứa con so! Thực là một sự thành công tốt đẹp. Đứa bé đã xứng đáng làm con cha mẹ nó! Thảo thì ham chuộng thể thao và Thu vốn là con gái đồng quê, hồng hào mạnh mẽ.

Thằng bé nằm im, hai mắt nhắm trông như hai sợi chỉ đen. Tóc thưa, đen, dài và mềm dán trít vào da đầu, ngọn quăn lên. Chàng hỏi:

- Thu sinh có dễ không?

Chị Thu đáp:

- Cũng dễ. Mà tài chịu đau lắm. Cô đỡ khen Thu giỏi, có khi đau quặn mà chỉ kêu có một tiếng "Chị ơi!".

Bà dì tiếp:

- Có lần nó nắm lấy cốc mừng bảo tôi: "Dì ơi dì, tôi bẻ cái cốc mừng đi đây". ấy thế mà lát sau đã trèo lên giường ngủ tít.

Thu mỉm cười, nhắm mắt vờ làm ngủ.

Vừa nghe chuyện, Thảo vừa ngấm đứa trẻ thơ. Chàng hơi ngạc nhiên vì không nhận thấy một cảm tưởng, một rung động gì mới lạ cả. Chàng tự nhủ thầm: "Đứa bé nằm đó là con mình, là máu mủ của mình", nhưng vô hiệu. Chàng chỉ cảm thấy trong lòng quặn quại một nỗi băn khoăn, mà rồi chàng tìm ra duyên cớ: không bằng lòng vì cái lạnh lùng vô lý của mình, chàng đã cố sức tìm thấy một chút thiện cảm, và sự cố gắng đó chỉ tổ gây bực dọc. Phải rồi, chàng chưa cảm thấy, bằng tim, mối liên lạc giữa chàng và thằng bé, cũng nhàm như những đứa sơ sinh khác mà chàng đã có dịp thấy. Nó chưa có một nét gì riêng: cũng bộ má tròn phỉ phị, đôi mắt sung húp, làn da đỏ búng, và cái vẻ mẫn nguyện, gần như dễ ghét, của kẻ no nê.

*
* *

Ngày thứ hai của thằng bé, Thảo vào thăm bỗng ngạc nhiên. Mặt nó đã nhỏ đi. Bà mẹ vợ được tin vừa xuống tỉnh chiều hôm qua, giảng: "Nó bớt bụ sữa, cứ bé dần". Nét mặt thằng bé tinh tấn hơn, làn cong vành má giãn ra, mũi nổi rõ, đôi mắt bớt sung. Nó bắt đầu dễ trông và dễ thương.

Giữa đồ vải trắng, mặt nó như một đóa hoa lớn. Hơi thở phập phồng rất nhặt nâng mảnh áo hàng mịn màng, làm óng ánh những dọc tơ. Thỉnh thoảng nó giật mình rất mạnh, hai tay giơ lên không với một dáng điệu tuồng, ngón xòe rộng. Bà nhạc Thảo vừa lấy chăn đắp lên người nó vừa nói: "ở trong bụng mẹ nó nằm chặt; bây giờ ra ngoài, cử động trong không khí thung dung chưa quen, nó hay giật thột".

Cô đỡ vừa tắm cho nó hồi nãy, đứng nhìn, nói:

- Con so như thằng này khá, được ba lô rưỡi.

Thảo hỏi:

- Thế mà ai bảo ba lô sáu?

Chàng với lấy tấm thẻ treo trên đầu giường, thấy ghi 3 ký lô 460. Ra chị của Thu nghe lầm. Thế là bỗng dung thằng bé sút mất hơn trăm gam. Chàng nghĩ: "Thôi cứ kể là ba lô rưỡi, cho chắc". Chàng mỉm cười bất chợt thấy sự tính toán con nít của mình để "ăn gian" cho con.

Thằng bé ngủ rất yên. Nhưng có lúc, miệng nó dềch mở, hoác thành một khoảng trống màu bầm bầm trong đó lo le cái đầu lưỡi, đồng thời tất cả mặt nó nhăn nhó, thụt đùn quanh hai mắt sung vòng, da đỏ tía

lên. Tưởng chừng nó sắp bật khóc dữ dội. Nhưng nét mặt thơ tự nhiên lại giãn ra, trở lại bình thường, đưa bé lại nằm ngủ yên ắng. Mẹ Thu ghé xuống nói nựng:

- Ô hơ! Các bà mụ vừa mắng cho. Xấu!

Bà hỏi Thảo:

- Anh trông em nó giống ai?

Thu nói:

- Con mắt và cái miệng giống của anh.

Thảo không thấy giống; nhưng chàng sẵn lòng không tin ở sự xét đoán của mình và ưa cho Thu nói đúng. Bởi một ý muốn còn mơ hồ về sự nối dõi, chàng thích tìm thấy lại nơi chứa con hình ảnh của chàng. Tuy vậy, chàng cũng nói:

- Anh không thấy giống.

Thằng bé tỉnh thức, vuôn vai cẩn thận, tay giờ duỗi có vẻ lấm. Thảo ngậy thơ kêu một tiếng khen phục. Chàng không ngờ thấy cái cử động ấy ở một đứa bé mới có hai ngày sống. Chàng nghĩ thầm: "ừ, mà hôm qua nó biết hắt hơi nữa kia đấy!".

Mở mắt ra bị chói, thằng bé hấp háy rất buồn cười. Chị Thu bỏ mừng xuống để làm dịu bớt ánh sáng. Thảo bèn vén cánh mừng mà nhìn: chàng đã bắt đầu chú ý đến con. Thằng bé trương mắt lên; nhưng mi còn dày quá, cưỡng lại, nên con mắt chỉ mở được ít và lấy hình tam giác. Thảo tự hỏi: "Nó có thấy gì không nhỉ?" Chắc cảm giác thằng bé còn khờ dại, mơ hồ, cũng như những cử động của nó còn non nớt, chỉ phác nửa chừng, cả đến khóc cười, sự phô diễn cũng chưa được hoàn toàn, nên mới có những cái mếu bị treo lửng.

*
* *

Mẹ Thảo ở ngoài quê, được dây thép báo, vào tỉnh thăm cháu. Thằng bé ở nhà thương được một tuần, bà cho đưa về nhà. Bà bồng thằng bé một cách gượng nhẹ khéo léo, sai mua hoa chuối Thu ăn cho nhiều sữa, cấm nằng nằm nghiêng: "Mới sinh xong, trong người cái gì cũng lỏng lẻo, mình mà cử động mạnh hoặc nằm nghiêng nó lệch lạc đi. Hồi chúng tôi ở cũ, cứ phải nằm sấp mà ăn kia đấy".

Mẹ Thu nói lời:

- Bà nói phải. Bây giờ họ bỏ đi nhiều, chúng ta ngày xưa biết kiêng hơn, bà nhỉ.

Bà dì nâng dái thằng bé lên:

- Hai bà xem, con nít thế này thì dễ nuôi. Có một vạch dọc nơi dái.

Thảo bật cười. Nhưng chàng thấy lòng yên và vững. Chàng tin ở sự thông hiểu của ba người đàn bà đã có hai mươi năm kinh nghiệm nuôi con.

Một chị bạn ở nhà quê gần đấy, nghe tin Thu đẻ, xuống tỉnh hồi sớm. Chị ta tức tốc đi mua vải, về nhà Thu ngồi xỏm trên giường, dọn ở mùng ra nào kéo nào kim chỉ, cắt cắt, may may, trông bộ xăng xái. Đôi khi Thảo liếc nhìn và mỉm cười cảm động nghĩ đến những tình bề bạn đàn bà, xinh nhỏ hay hay, lời lời mà bền bỉ, kết bằng những sự biểu xén vật, những ý ân cần tũn mủn như tính họ.

Thằng bé nhỏ đi trông thấy. Khuôn mặt dài hơn, đường môi vẽ rõ và Thảo bắt đầu nhận thấy miệng nó giống của mình. Hai mắt bớt sưng, to ra, đã có vẻ ngơ ngác của kẻ bờ ngõ nhìn đời. Thảo thường bắt chợt mình ngồi ngắm nó rất lâu. Cái con bọ đỏ hồng ngo ngoe ấy thế mà biết gây thiện cảm. Trong lòng chàng

nảy nở một niềm trù mến còn nhẹ nhàng nhưng rộng rãi. Chàng biết trước sẽ yêu thương nó, bằng một tình riêng biệt. Đó không phải tình yêu thương như ta thường có với bất cứ trẻ nào bởi chúng xinh xắn dễ thương. Chàng nghe rõ lòng cha thúc dục dần dần, đã sẵn sàng nhận từ che chở. Chàng chưa nghĩ hẳn đến việc nuôi dạy con, rèn cho nó một tính khí và gây cho một nghề nghiệp; nhưng chàng đã bắt đầu có mối ân cần mơ hồ đến tương lai nó: chàng đã tự hỏi thầm: "Nó sau này rồi ra sao nhỉ?".

Tình cảm đến dần, có hơi chậm chạp. Nhưng có lẽ nhờ thế mà sẽ thêm sâu bền. Thảo biết trước cả một niềm hoan hỉ đang đợi chàng.

Thằng bé vươn vai, giơ lên hai cánh tay tròn bé xíu da rất mịn màng trắng hồng. Nó nhăn mặt bật khóc, đổ tía cả mặt lên. Mẹ Thu bảo: "Cho nó bú đi thôi. Đói rồi đấy". Bà nâng cháu, trao nó cho Thu. Thu xích lui ngồi tựa vào tường, kéo yếm để lộ bầu vú căng có những đường máu xanh và ở giữa nhô một núm tròn lớn nâu sẫm. Lần đầu Thảo thấy vợ cho con bú. Nhưng cử chỉ của Thu tự nhiên bao nhiêu, khiến chàng không hề thấy lạ mắt. Tưởng chừng từ khi trời sinh ra làm con gái, nàng đã học lấy cái cử chỉ muôn đời của người mẹ ấy rồi.

Thảo xáp lại gần. Thằng bé háu tấu mút, nghe chúp chíp. Miệng nó mở hết sức để trùm được cả núm vú, khiến hếch làn môi hơi thắm và ướt nhầy. Thảo ghé hôn lên má nó. Chàng nghe mùi sữa hơi hoi hoi ngọt xuất từ cái miệng tí hon và tự yếm áo người mẹ.

1942
Rút từ tập truyện ngắn Nằm vạ,
Nxb. Văn học, Hà Nội, 1983